

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUOUREȘI

5 — Calea Rahovei — 5

Lângă Palatul justiției

S U M A R

Organizarea judecătorească în Dobrogea, de d-l S. Benderli;
JURISPRUDENȚA ROMANA:

Tribunalul județului Roman: *Minist. Cultelor și instrucțiunii publice cu Moșt. lui Ion Stroiș;*

Judecătoria Ocoului Dorohoi: *Direcțiunea Generală a C. F. R. (contravenție), cu o Adnotație, de d-l Ștefan Scriban;*

Bibliografie. — Colecțiunile de legi financiare de S. D.

Organisarea judecătorească în Dobrogea

Organisarea justiției în Dobrogea a trecut prin mai multe faze. Imediat după anexare se luase dispozițiuni provizorii prin regulamentul din 12 Noembrie 1878 (*M. Of. No. 252*); mai în urmă, prin legea organică a Dobrogei din 9 Martie 1880 s'a dispus, la capitolul V despre puterea judecătorească, art. 57—62, că tribunalele judecătorești și legile și regulamentele civile și criminale se introduc în Dobrogea, cu singurele modificări prevăzute de acea lege, în privința căsătoriilor și succesiunilor mahometanilor precum și în privința crimelor care, ca și delictele de presă, urmau a se judeca de instanțele ordinare, instituțiunea juriului fiind de-o-cam-dată suspendată în Dobrogea. Se mai înființase o curte apelativă la Constanța.

În 30 Martie 1886 vine legea fundamentală pentru organisarea judecătorească în Dobrogea care și ea suferă câte va modificări prin legea din 15 Aprilie 1888. Această lege, abrogând toate dispozițiunile anterioare, organizează pe larg toate instanțele judecătorești, judecătoriale comunale, judecătoriale de ocoale, tribunalele de județ și Curtea de apel, strămutată de la Constanța la Tulcea, prevede dispozițiuni speciale pentru tribunalele mahometane și în fine pentru avocați.

Legea pentru strămutarea reședinței Curții de apel din Focșani la Galați din 30 Martie 1886 desființează Curtea de apel din Tulcea și dă în căderile Curții de apel din Galați toate afacerile venite din Dobrogea precum și judecarea crime-

lor și a delictelor de presă, comise în Dobrogea.

În 1890, când s'a reorganizat instanțele judecătorești, prin legea din 1 Septembrie, se mențin toate dispozițiunile speciale ale Dobrogei; această lege prin art. 164 zicând lămurit că legea de față nu se aplică în Dobrogea de cât numai în privința poziții membrilor ordinei judecătorești și a onorariului lor.

Mai multe legi generale posterioare au modificat legea fundamentală a organizării judecătorești în Dobrogea. Ast-fel legea pentru judecătoriale de pace din 3 Martie 1894, prin art. 77, a abrogat titlurile I și II din acea lege asimilând judecătoriale de pace din Dobrogea cu acelea din restul țării.

Prin legea din 1 Aprilie 1894 se face un pas și mai înainte; se abrog articolele 42—54 relative la instrucțiunea crimelor și se institue în Dobrogea judecătoria de instrucție, păstrându-se însă competența Curții de apel din Galați pentru judecarea crimelor și a delictelor de presă, fără juriu.

Starea legislațiunii în privința organizării judecătorești în Dobrogea astăzi este dar cea următoare:

Din legea fundamentală din 30 Martie 1886, modificată în 15 Aprilie 1888, sunt abrogate art. 1—30, 42—54, și nu rămân de cât numai articolele 31—41 și 55 până la 63.

Să vedem acuma ce anume dispozițiuni conțin aceste articole rămase din complexul acestei legi.

Art. 31, 32, 33 zic că este un tribunal în fie care județ, compus de un președinte, un judecător și un supleant; această dispozițiune este astăzi inutilă, existând deja în legea organizării judecătorești și fiind modificată prin adăogirea unui judecător de instrucție și unui judecător sindic, prin legi speciale.

Art. 35 ocupându-se de judecarea tribunalelor în apelurile și recursurile venite de la judecătoria, arată că nu vor putea judeca asemenea apeluri și recursuri de cât trei judecători, ceia ce găsim reprodus și generalizat în legea judecătorialelor de ocoale prin art. 98.

Art. 38 conține iarăși o inutilitate, arătând că tribunalele de prima instanță sunt și tribunale corecționale.

Art. 37 dă în căderea supleantului, notariatul, ceia ce este în contradicție cu legea pentru autentificarea actelor din 1 Septembrie 1886, adică posteroară legii, de care ne ocupăm și este de fapt abrogat.

Art. 34 și 36 dispun că tribunalele de județ vor putea da hotărâre și cu un singur judecător; și că când judecă doi judecători cel mai mic în grad are numai vot consultativ.

Art. 55 cere ca toate actele să fie scrise în limba română, dispoziție cu totul inutilă astăzi, căci este subînțeles că înaintea autorităților române nu se poate prezenta de cât acte în limba română.

Art. 56 se ocupă de represintarea părților în instanță și nu mai are aplicare față de dispozițiile art. 94 din Pr. civ. și art. 87 din legea judecătorilor de ocoale.

Art. 59 zice că toate legile și regulamentele din țară se aplic și în Dobrogea ceia ce se explică de la sine prin anexare și legea organică care dispune că Dobrogea face parte integrantă din Regat.

Art. 61, 62 și 63 conțin dispozițiuni relative la aplicarea legii.

Art. 39, 40 și 60 conțin dispozițiuni speciale pentru mahometani și art. 57 și 58 relative la profesiunea de avocat în Dobrogea.

Primele articole regulează competența tribunalelor mahometane și ținerea actelor de stare civilă la mahometani, iar cele două din urmă dispun că nimeni să nu poată exercita profesiunea de avocat fără prealabilă autorizare din partea ministerului de justiție, că atribuțiunile consiliului de disciplină se exercită de către instanțele judecătorești și consiliul de miniștri, care are dreptul de a revoca ori când autorizarea dată, fără recurs și fără nici o motivare.

Studiind mai de aproape această lege vom vedea dar, că, după modificările aduse la ea în urma legilor posteroare, nu a rămas în vigoare de cât câte-va dispozițiuni relative la mahometani, dreptul tribunalelor de a judeca cu un singur judecător și în fine dispozițiunile draconiene în privința avocaților. Lăsăm bine înțeles la o parte suspendarea juriului și judecarea crimelor care sunt mai mult în legătură cu organizarea politică acestei provincii.

Să luăm aceste dispozițiuni în amănuntul lor și să vedem dacă ele sunt necesare astăzi și dacă aș rațiune de a fi.

Când tribunalele erau compuse de un președinte, un judecător și un supleant și când su-

pleanții nu aveau de cât vot consultativ, conform legii din 9 Iulie 1865, în vigoare când s'a votat legea pentru organizarea judecătorească în Dobrogea, puteau să existe temeri de descompleteare și dispozițiunea că ele vor putea judeca și cu un singur judecător putea avea oare care rațiune. Astăzi însă, când prin adăogirea judecătorilor de instrucție și judecătorilor sindici, tribunalele se compun din cinci judecători, descompleteările sunt foarte rare dacă nu cu totul escluse. Chiar dacă s'ar întâmpla că pentru un motiv sau altul, un tribunal să nu poată să se completeze, se găsesc avocați destui și avocați titrați, pentru a le completa. Tribunalul din Constanța a luat chiar această laudabilă inițiativă de a se completa, în judecarea opozițiilor la mandate de arestare, prin avocați după cum se prevede în art. 99 din codul de Pr. pen. după modificarea din 15 Martie 1902. Dispozițiunea dar aceasta este inutilă astăzi și constituie nu numai o primejdie pentru impričinați, dar și o anomalie neexplicabilă. Cum? în țară, dacă am un proces de 1501 lei nu mă pot judeca de cât doi judecători și la Constanța unde se fac afaceri de milioane, unde sunt interese mari în joc, ca în ori ce port mare, când am un proces de sute de mii de lei, mă va putea judeca un singur judecător? Este oare admisibilă această stare de lucruri; negustorul, agricultorul, proprietarul din Muntenia sau Moldova o dată ce a trecut Dunărea, să nu mai găsească garanțiile ce le are în țară? Simpla expunere a chestiei aduce răspunsul de dat, că dispoziția aceasta nu mai poate fi menținută și că și-a făcut timpul.

Venim la dispozițiunile relative la avocați. Am văzut că ei nu pot pleda, fără autorizarea guvernului și că guvernul este liber a le retrage autorizațiunea dată ori când, fără nici o motivare.

Că la începutul ocupării Dobrogei guvernele aș putut avea oare care grije ca nu cum va gineea turbulentă a avocaților să fometeze veri-o revoluție, să nu provoace nu știm ce mișcări anti-naționale, s'ar mai putea admite, deși acesta nu constituie un compliment măgulitor pentru această breaslă; că guvernul a vrut poate să prefere avocații titrați celor netitrați, cari atuncea formaș majoritatea, iarăși, se putea admite, acum 25 de ani. Astăzi însă, când majoritatea avocaților sunt titrați, când mulți din ei sunt stabiliți în Dobrogea, de la anexare sau de ani de zile, când mulți dintre ei sunt chiar originari din Dobrogea și că toți aș dat și daș zilnic dovezi de patriotism și de caracter, când unii și alții sunt chemați la demnitățile comunale și dovedesc că sunt buni gospodari, este oare admisibilă încă acea dispoziție draconiană după care li se poate lua autorizarea dată,

ori când, fără recurs, fără arătarea unui motiv, după simplul plac al unui prefect sau al unui ministru, este oare admisibil că omul care după o lungă viață laborioasă și-a creat o clientelă, să fie expulsat de capitalul câștigat prin muncă și aruncat pe stradă, el cu familia sa, fără de a avea nici dreptul de a se plânge? Proprietatea intelectuală ca și cea-l'altă sunt garantate, fondul de comerț al unui negustor nu i se poate lua, brevetul unui inventator este sfânt, condamnatul la munca silnică are dreptul de a face recurs, se ridică omenirea pentru repararea eșorilor judiciare sau mai bine zis a condamnărilor bănuite ca nedrepte, și avocatul din Dobrogea, care a contribuit foarte mult la asimilarea acestei provincii, care este un intermediar prețios între popor și administrație, mai cu seamă aci unde populațiunea se compune din fel de fel de elemente, este un paria, trăind cu spada lui Damocles pe cap, lăsat la discrețiunea tuturilor autorităților.

Situațiunea aceasta este un rău pentru împrișinați. Apărarea, spre a fi o apărare serioasă, trebuie să fie cât de largă. Care poate fi apărarea din partea unui om care se teme de a nu perde pâinea zilnică? Va avea el curajul de a susține pe un nedreptățit până la sfârșit? sau cel puțin cu acea independență cu care l-ar susține dacă nu s'ar simți legat?

Ea este un rău pentru avocatul, care se obișnuște a se plia, perde obiceiul independenței, se rușinează, căci la ce i-ar servi independența dacă nu la punerea la index de către administrație?

Ea este în fine un rău și pentru magistratura care lipsită de controlul zilnic al corpului avocațesc, nu se poate desvolta după cum ar trebui și mai cu seamă într'o provincie nouă, trebuie să devie autoritară, fără a-și putea da poate sema.

Nu se face nici o critică nici magistraturei nici administrației, vorbim în principiu, trebuie chiar să recunoaștem că nici una nici alta nu au abuzat de drepturile ce le dă legea, și că în fapt, relațiunile între avocați și instanțele judecătorești sunt bune. Omul și popoarele se obișnușesc la toate situațiile și se acomodează.

Faptul acesta trebuie însă să devie legal și consecințele unei schimbări vor fi folositoare tuturor mai cu seamă după experiențele făcute atât de corpul avocațesc cât și de administrație în acești 25 de ani

Toate aceste dispozițiuni excepționale care numai corespund scopului lor inițial nici împrejurărilor de astăzi trebuie desființate; strânsa legătură economică dintre ambele maluri ale Dunărei cere o unificare a organizării judecătorești păstrându-se poate numai acele dispozițiuni care sunt în legătură cu compunerea etnologică a provincii și a

stărei ei politice, vorbim de tribunalele mahometane și de instanțele criminale. Tribunalele mahometane corespund la o necesitate bazată pe chiar constituția după care religia și exercițiul cultului sunt garantate, căci există o strânsă relațiune între religiuena mahometană și dreptul persoanelor. Juriul de și ar putea funcționa fără dificultate astăzi când majoritatea alegătorilor vorbește românește, fiind ori cum în legătură cu drepturile politice, încă refuzate acestei provincii, ar putea fi înființat o dată cu darea acestor drepturi.

Constanța

G. Benderli
Advocat

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ROMAN

Audiența de la 10 Iunie 1904

Președinția D-lui N. GANE, Judecător

Ministerul Cultelor și Instruc. publice cu Moșt. lui Ion Stroi
Sentința civilă No. 326

Testamente.—Legat făcut unei persoane incerte.—Legat nul.—Legat făcut unei persoane incerte însă care folosește unui interes general și are reprezentant legal recunoscut în stat.—Legat valabil.—Legat făcut unei biserici particulare.

Persoane morale.—Biserică construită în condițiile legii clerului mirean — Recunoașterea ei ca filială.— Dacă este o persoană morală.—(Art. 3, 4 și 35 din legea clerului mirean).

Casa bisericelor.—Persoană juridică.—Drepturile ei.—Obligațiunile administrațiilor bisericilor către casa bisericeii.—Neconformarea lor acestor obligații.—Delapidarea averilor bisericelor. — Răspunderea administratorilor.—Schimbarea lor.—Averile bisericelor. — Proprietatea statului.—Dreptul casei bisericilor de a lua administrația acestor averi.—Negligența administratorilor—Reaua credință a lor.—Dacă trebuie dovedită.

1. In regulă legaturile făcute în favoarea persoanelor incerte, cari n'au existență legală în momentul deschiderii succesiunii, sunt nule.

O derogare însă de la această regulă este atunci când din dispozițiile testamentului reese intențiunea testatorului care, de și lasă un legat unei persoane incerte, însă folosește unui interes general care are reprezentant legal recunoscut în stat, și examinarea înțeleșului testamentului și a intențiunii testatorului este lăsată cu totul la aprecierea tribunalelor.

Ast-fel, legatul făcut în favoarea unei biserici particulare, însă construită cu scopul de a propaga cultul religios printre locuitorii, folosind un interes general și care și are reprezentantul său legal, — Ministerul cultelor și instrucțiunii publice,—este valabil.

2. O biserică construită în condițiile legii din 1893 asupra clerului mirean și recunoscută ca filială a unei biserici parohiale, este considerată ca persoană morală, deci capabilă de a primi legite în favoarea sa.

3. Casa bisericeii după lângă Ministerul cultelor are toate drepturile unei persoane juridice cu dreptul de a primi legate, donațiuni, de a sta în judecată, fie ca pârât, fie ca reclamantă.

4. Administrațiunile bisericelor sunt datoare să trimită bugetele lor pentru a fi cercetate și aprobate de casa bisericeii.

5. Când administrațiunile bisericelor nu se conformă

legei casei bisericelor, sau dacă se constată că averile bisericelor se delapidază sau li se schimbă destinația, casa bisericeii are dreptul de a trage la răspundere pe administratori, și când nu se poate institui o nouă administrație, justiția poate hotărî ca fondurile să treacă la casa bisericeii.

6. *Averile ce se dau bisericelor sunt proprietatea statului, și numai ca administratori sunt episcopii, executorii testamentari sau tutorii, și când aceștia nu se conformează dispozițiilor legii casei bisericeii, această casă are dreptul de a-i destitui și a le lua însăși administrația.*

7. *Faptul că administratorii unei bisericeii au lucrat cu neglijență și au administrat rău averea bisericeii, nu însemnează că dânsii au fost de rea credință și n'au întrebuințat fondurile în întreținerea bisericeii ci în propriul lor folos, căci buna credință este tot-dea-una presupusă, pe când reaua credință trebuie dovedită.*

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată cu petițiunea înregistrată la No. 16922 de d-l Spiru Haret în calitate de ministru al cultelor și instrucțiunii publice și Petru Gârboviceanu în calitate de administrator al casei bisericeii contra moștenitorilor lui Ion Stroi pentru ca în calitate de moștenitori ai def. Ion Stroi să fie condamnați la predarea legatului lăsat de defunctul Ion Stroi bisericeii Sf. Treime construită de el, din comuna Păncești. Cu petițiunea înregistrată sub No. 24675 se pun în cauză și executorii testamentari, instituiți de testatore pentru a lua administrațiunea legatului, încredințat lor;

Auzind părțile în susținerile lor;

Având în vedere că din lucrări, în fapt rezultă următoarele:

Defunctul Ion Stroi construiește în comuna Păncești, cu spese sale, o biserică cu hramul Sf. Treime încă din anul 1887 pe care o întreține cu cheltueala sa, făcând cerere la Ministerul cultelor pentru a fi autorizată de a funcționa și a trece ca biserică filială, cerere care a fost admisă, recunoscută ca filială și trecută ast-fel în tabloul ce se află alăturat la legea clerului mirean la No. 2072.

Prin testamentul autentificat de tribunalul Roman sub No. 508/901, lasă un fond bisericeii compus din 300 fălci de pământ.

Maî lasă 25 fălci de pământ arătură și fânaș care se alipse la cele 300 fălci la măsurătoare, care să se împărțească între preoții și servitorii bisericeii conform legii clerului, numind pentru executarea acestui testament pe d-nii Radu Simulescu, Al. Bădărău și preotul Ion Constantinescu. Acesta însă se retrage din executare și declară că consimte ca administrația legatului să treacă la casa bisericeii;

Având în vedere că acțiunea casei bisericeii se întemeiază pe următoarele motive:

Bisericile sunt considerate ca persoane morale conform art. 35 din legea clerului mirean. Biserica Sf. Treime, construită de defunctul Ion Stroi este recunoscută de filială de Ministerul cultelor și instrucțiunii publice, conform art. 4 din legea clerului mirean și trecută ast-fel în tabloul ce însoțește citata lege la No. 2072.

În anul 1902 promulgându-se legea casei bisericelor, prin art. 1, 2 și 5, reglementează cum trebuie administrate bisericile; prin art. 14 prevede că trebuie administrațiunile să trimită budgetul cu trei luni înaintea sfârșitului anului budgetar pentru a se controla de Ministerul cultelor și prin art. 16 se arată că atunci când nu îndeplinesc condițiunile legii, administratorii se destitue și legatul trece la casa bisericeii;

Că defunctul Ion Stroi lăsând prin testamentul său autentic 325 fălci pământ din moșia sa Păncești ju-

dețul Roman, bisericeii Sf. Treime, instituind executorii testamentari pe d-nii Alex. Bădărău, Radu Simulescu și preotul Ion Constantinescu, acesta retrăgându-se n'a desemnat pe nimeni în loc, chiar dacă s'ar admite că poate funcționa cu doi numai, aceștia nu și-au îndeplinit obligațiunea ce le impune legea casei bisericeii, n'au depus bilanțul, nu s'au arătat diligenți pentru primirea legatului și funcționarea regulată a bisericeii, ast-fel că prin acestea nu s'a executat nici voința legii nici a testatorului, intrând în categoria art. 16 din legea casei bisericeii;

Pentru toate acestea cere ca legatul de 325 fălci date bisericeii Sf. Treime să se predea casei bisericeii;

Având în vedere și venitul pe cinci ani la legatul ce casa bisericeii îl cere de la moștenitorii defunctului Ion Stroi întemeindu-se pe textul art. 900 Cod. civ.—Defunctul Ion Stroi lăsând legatul bisericeii a dispus și de modul cum trebuie să se întrebuințeze veniturile și executorii testamentari nu i-au îndeplinit voința căci nu arată modul întrebuințării și nici moștenitorii Buna voință n'o pot invoca căci din împrejurările de fapt reese tocmai reaua credință căci biserica astă-zî nici nu funcționează;

Din toate acestea cere admiterea acțiunii cu cheltueli de judecată;

Având în vedere că părții susțin că biserica Sf. Treime construită de defunctul Ion Stroi, este o biserică particulară, pentru familie și dacă e deschisă și publicului, nu înseamnă că este considerată ca persoană morală și deci capabilă de a primi legatură;

Că executorii testamentari și-au îndeplinit obligațiunile impuse de testator de oare-ce biserica a funcționat și numai anul acesta nu funcționează, și aceasta din cauza episcopului care nu vrea să dea preot bisericeii;

Că pentru a se lua administrațiunea din mâna executorilor testamentari trebuie ca aceștia să fi lucrat cu rea credință ceea ce nu s'a dovedit;

În privința venitului asemenea nu s'a dovedit că nu s'a întrebuințat pentru întreținerea bisericeii. Că moștenitorii nu pot fi de cât de bună credință. Deci cer respingerea reclamațiunii cu cheltueli de judecată;

Asupra motivului dacă biserica Sf. Treime construită de defunctul Ion Stroi, în comuna Păncești, în momentul deschiderii succesiunii avea personalitatea juridică și deci capabilă de a primi legatul făcut cu testamentul autentificat de tribunalul Roman sub No. 508/97, sau era considerată ca o persoană incertă deci incapabilă de a primi asemenea legat;

Considerând că în regulă, legaturile făcute în favoarea persoanelor incerte care n'au existență legală în momentul deschiderii succesiunii sunt nule;

Că o derogare însă de la această regulă este atunci când din dispozițiunile testamentului reese intențiunea testatorului care deși lasă legat unei persoane incerte însă folosește unui interes general care n'are reprezentant legal recunoscut în stat și examinarea înțeleșului testamentului și intențiunea testatorului este lăsată cu totul la aprecierea tribunalelor.

Ast-fel se validează legaturile făcute în favoarea unei bisericeii particulare, însă construită cu scopul de a propaga cultul religios printre locuitorii, folosind un interes general și își are reprezentantul său legal Ministerul cultelor și instrucțiunii publice;

Considerând că din examinarea dispozițiunilor testamentului defunctului Ion Stroi, intențiunea sa n'a fost de a înființa o biserică care să servească familiei sale sau anumite persoane, ci cu scop de a întinde ideia religioasă între sătenii comunei Păncești, deci înființată într'un interes general, adică propagarea religiunii reprezentată prin Ministerul cultelor și instrucțiunii publice;

Este neîntemeiată alegațiunea părților că biserica Sf. Treime este o biserică particulară de oare-ce nu aparține nici statului, nici comunei și nici județului

și prin faptul că e deschisă publicului, nu înseamnă că ea a încetat de a fi liberă;

Intențiunea testatorului a fost tocmai de a o declara publică, arătând că preoții se vor numi de episcopul eparchiei Romanului;

Numește prin testamentul său, ca persoană înaltă de control asupra dispozițiilor sale testamentare, pe episcopul eparchiei Romanului pe care 'l roagă cu multă smerenie ca prea Sf. sa să execute voia sa și aceasta să treacă din episcop în episcop;

Asemenea mai declară că nu voește să înlăture autoritatea și dreptul d-lui Ministru al cultelor și instrucțiunii publice, de a exercita privigherea, a primi și a face ca biserica filială cu cheltueala sa înființată să fie întreținută cu venitul ce-'l lasă prin testament cu tot personalul și în toate condițiunile arătate. Din toate aceste considerații, biserica Sf. Treime fiind publică și servind pentru propagarea cultului religios și reprezentată prin Ministerul cultelor, legatul făcut în favoarea ei e valabil;

Considerând că mai este un motiv care dovedește că biserica Sf. Treime din comuna Păncești, avea chiar personalitatea juridică în momentul deschiderii succesiunii def. Ion Stroi și nici putea fi considerată ca persoană incertă;

Aceasta reese din legea clerului mirean promulgată în 1893;

Prin art. 3 bisericile se împart în două: parohiale și filiale, osebite de aceasta sunt paraclisele și bisericile particulare (capelele).

Art. 4 prevede că nimeni nu poate construi o biserică nouă parohială sau filială, fără consimțământul episcopului și al Ministerului cultelor, cu obligațiunea de a asigura un venit suficient pentru întreținerea ei și prin art. 35 aceeași lege spune că bisericile sunt persoane morale;

Cu decretul din 5 Aprilie 1894 se determină parohiile și filialele din toată țara, într'un tablou ce se află alăturat la legea clerului mirean; dar bisericile particulare (capelele) și parohiile sunt ast-fel reglementate;

Considerând că defunctul Ion Stroi, construiește biserica Sf. Treime în anul 1837 cu autorizarea episcopului și a Ministerului cultelor, a fost recunoscută de biserică filială și decretată ast-fel în tabloul ce însoțește legea clerului mirean la No. 2072, a întreținut această biserică cu cheltueala sa, conform legii clerului și prin testamentul autentificat de trib. Roman sub No. 508/97 o dotează cu 325 fâlcă din comuna Păncești, pentru ca din venitul acesta să se întreție biserica nimeni și executorii testamentari pe d-nii Radu Simulescu, Alexandru Bădărău și preotul Ion Constantinescu, pentru aducerea la îndeplinire a voinței sale;

Din toate aceste considerațiuni, biserica Sf. Treime fiind construită în condițiunile legii clerului mirean, recunoscută filială, conform art. 35 este considerată ca persoană morală deci capabilă de a primi legături în favoarea ei;

Considerând că odată dovedit, că legatul lăsat de defunctul Ion Stroi bisericii Sf. Treime e valabil, rămâne a se stabili ce drepturi are casa bisericeii;

Considerând că după legea clerului mirean, în anul 1902 s'a promulgat legea casei bisericeii și prin art. 1 din acea lege se prevede că pe lângă Ministerul cultelor și instrucțiunii publice se înființează casa bisericeii, cu menire de a administra toate fondurile create pentru dezvoltarea bisericilor, a asigura conservarea averii mișcătoare și nemișcătoare a bisericeii, a controla administrațiunile averilor bisericești ori-care ar fi proveniența acestor averi și de către orî-cine s'ar administra ele: epitropii, tului, consiliu economice sau executorii testamentari;

Controlul casei bisericeii are de obiect de a face ca averile respective să se administreze în conformitate cu legile și regulamentele și cu voința testatorului;

Casa bisericeii are toate drepturile unei persoane ju-

ridice cu drepturi de a primi legate, donațiuni, de a sta în judecată fie ca pârâtă sau reclamantă;

Administrațiunile bisericilor sunt datoare să trimeată bugetele lor pentru a fi cercetate și aprobate de casa bisericeii;

Când nu se conformează dispozițiilor acestei legi sau dacă se va constata că averile se delapidază sau se schimbă destinația, casa bisericeii are dreptul de a trage la răspundere pe administratorii și când nu se poate institui o nouă administrație, justiția poate hotărî ca fondurile să treacă la casa bisericeii;

Din dispozițiunile prescise ale acestei legi reese că averile ce se dau bisericilor sunt proprietatea statului și numai ca administratorii sunt epitropii, executorii testamentari sau tului, și când aceștia nu se conformează dispozițiilor legii, casa bisericeii are dreptul de a-i destitui și a le lua însăși administrația;

Considerând că defunctul Ion Stroi prin testamentul său lasă bisericii Sf. Treime din Păncești, un legat din 325 fâlcă din moșia sa Păncești, cu anume destinație:

Din venitul aceluși fond să se întreție biserica, numindu-se personalul și întrebuințându-se după bugetul întocmit de testator instituind ca executorii testamentari pe d-nii R. Simulescu, Al. Bădărău și Pr. I. Constantinescu care să execute întocmai voința sa exprimată prin testament sub controlul și supravegherea episcopului de Roman și al Ministerului cultelor;

Beneficiarul acestui legat din motivele invocate mai sus este Ministerul cultelor și numai administrația este dată executorilor testamentari;

Considerând că executorii testamentari erau obligați să se conformeze legilor și regulamentelor casei bisericeii și voinței testatorului;

Ast-fel trebuiau să trimită casei bisericeii copii de pe acele de fundațiune a acestei instituțiuni adică de pe testamentul autentificat de tribunalul Roman sub No. 508/97 care să se transcrie în o condică anume întocmită de casă, ceia-ce n'au făcut;

Trebuiau să facă un inventar de averea ce posedă, pentru a se vedea situațiunea ei ceia-ce n'au făcut. În fine trebuia să trimită bilanțul și un cont de gestiune pe fie-care an pentru a se vedea modul cum se întrebuințează banii și dacă se execută tocmai voința testatorului, ceia-ce n'au făcut;

Considerând că numărul chiar a executorilor testamentari instituții de def. Ion Stroi s'a descomplectat prin demiterea preotului Ion Constantinescu din această demnitate în favoarea casei bisericeii. Mai mult încă această biserică n'are nici preot și nici nu funcționează. Cum deci se îndeplinește voința testatorului care a fost ca biserica Sf. Treime să existe pentru vecie prin o îngrijire și întreținere deosebită atât templul cât și retribuția personalului bisericesc leturghisitor întocmai?

Din toate aceste considerații, neîndeplinindu-se nici voința legii, nici a testatorului, cade sub prevederile art. 16 din legea casei bisericeii și neputându-se constitui o nouă epitropie, urmează că fondul lăsat de def. Ion Stroi bisericii Sf. Treime prin testamentul său autentificat sub No. 508/97, compus din 325 fâlcă din comuna Păncești să se predea casei bisericeii;

În privința venitului reclamat de casa bisericeii pe cinci ani a terenului de 325 fâlcă;

Considerând că dacă s'a dovedit că executorii testamentari au fost neglijenți prin neîndeplinirea formeii legii casei bisericeii, nu înseamnă însă că au lucrat cu rea credință. Se poate să fie o administrare rea, necomformă cu voința testatorului și nici a legii, aceasta iarăși nu înseamnă că venitul nu s'a întrebuințat pentru întreținerea bisericeii, folosindu-se executorii testamentari sau moștenitorii. Buna credință este tot-deauna presupusă, reava credință însă trebuie dovedită și dovada de rea credință invocată de reclamante, derivând numai din împrejurări de fapt nu sunt suficiente pentru a-i obliga să plătească și venitul fondului cât a fost sub administrația lor. Ast-fel fiind, cererea pen-

legi, său contrarii ordinei publice or bunelor moravuri (5).

Aceste persoane morale pot fi său asociațiuni, corporațiuni, or fundațiuni. La fundațiuni e numai ficțiunea, lipsind subiectele de drepturi; pe când la asociațiuni său corporațiuni avem o parte reală, subiectele de drepturi, plus ficțiunea (6). Cu alte cuvinte, persoanele juridice pot fi său corporațiuni (universitates personarum), său fundațiuni (universitates bonorum). In rândul celor d'intăiu intră mănăstirile, cari sunt asociațiuni de persoane și de aceea ele nu încetează de a exista chiar dacă perd averea (7).

Distincțiunea între fundațiuni cu independența personală și între corporațiuni fiind bazată pe textele dreptului roman la cari, in lipsa unei recepțiuni a dreptului roman, nu suntem autorizați să recurgem, se poate zice că acea distincțiune e streină dreptului nostru. O fundațiune cu independența personală, adică un subiect ideal de drepturi, o avere personificată, nu se poate susține pe nimic in dreptul nostru (8).

Numai legea său puterea executivă poate chema la viață o fundațiune său un stabiliment de utilitate publică.

O asociațiune de persoane poate forma o persoană morală. Dreptul german însă mai posedă un tip de persoane morale ce nu corespunde nici unei grupări de indivizi și care nu e de cât produsul unei concentrațiuni de interese: fundațiunea (Stiftung). Aceasta e streină vechii noastre legiuri, căci nu se poate personifica un complex de bunuri prin însăși voința particulară (9).

Fundațiunea e, prin urmare, o masă de bunuri afectate la un serviciu determinat și investită direct cu personalitate juridică (10).

Am văzut definițiunea clasică a persoanelor morale. După o altă concepțiune, persoanele morale sunt ființe colective reale, capabile de voință și de acțiune, pe cari legea nu le crează, ci se mărginește numai să le recunoască existența.

Această părere emisă pentru întâia oară de Beseler, fu dezvoltată de celebrul profesor din Berlin, Otto Gierke (11).

In teoria lui Gierke, existența reală a persoanelor morale vine de acolo că ele au o voință colectivă distinctă de voința indivizilor (12).

Nici această părere însă nu e definitivă, căci se susține că persoanele morale nu sunt de cât bunuri, lucruri, pentru că e vorba de o proprietate colectivă, și ficțiunea personalității nu-i de cât un mijloc menit să-i simplifice gestiunea. Astfel, ideea personalității fictive e o concepțiune simplă, dar superficială și falsă, ce ascunde, până in zilele noastre, persistența proprietății colective alături de proprietatea individuală. Această concepțiune merită să fie părăsită (13).

Sub numele de persoane morale ar trebui, prin urmare, să înțelegem existența unor bunuri colective in stare de mase distincte, sustrate de la regimul proprietății individuale. Aceste pretinse persoane nu sunt de cât lucruri posedate de oameni, iar personalitatea lor e un mit (14).

In scurt, sub numele de persoană morală se înțelege proprietate sub formă colectivă (15).

Aceste noțiuni sumare odată expuse, venim la responsabilitatea persoanelor fictive.

In ce privește răspunderea civilă, chestiunea nu prea poate suferi discuțiune și de aceea se admite că Direcțiunea generală C. F. R. răspunde de greșile comise de un șef de gară său de un alt funcționar in exercițiul funcțiunei sale (16). Problema se complică însă când e vorba de răspunderea penală său delictuală or extra-contractuală.

In adevăr, se susține că persoanele fictive nu pot răspunde penalicește, ci numai reprezentanții lor (17). «Dreptul penal se referă la persoana fizică a omului. Persoana juridică... nefiind de cât o ființă abstractă..., dreptul penal nu poate să o atingă. Delictele cari obicinuit se impută persoanei juridice, sunt, in tot-d'a-una, comise de membrii cari o compun, adică de niște persoane fizice. A pedepsi o persoană juridică ca culpabilă de un delict, ar însemna a călca in picioare marelui principiu de drept penal, care cere imperios identitatea delinquentului cu a condamnatului» (18).

De aceeași părere e și Degré, după care persoanele juridice neavând o voință naturală, ele nu sunt responsabile de delictele său quasi-delictele reprezentanților lor. Atari persoane sunt izbite de o incapacitate absolută de fapt (19).

In același sens se pronunță și Garraud, după

(12) *Planiol*, I, 1961.

(13) *Ibidem*, 1966.

(14) *Ibidem*, 1967. V. și *Ihering* in *L'Esprit de Droit Roumain*, trad. Meulenoere IV, p. 340, unde zice: «Les membres isolés sont les véritables destinataires de la personne juridique».

(15) *Planiol*, I, 1969.

(16) *D. Alexandresco*, V, p. 534.

(17) *D. Alexandresco*, V, p. 545. *Merlin*, *Quest. de droit*, VII, Responsabilité des communes, § 3, p. 243 sq. *Savigny*, *System des heutigen römischen Rechts*, II, § 86.

(18) *Savigny*, *ibidem*, § 94. Aceasta e și teoria romană, *Windscheid*, *Pandecten*, 59.

(19) *Scrieri juridice*, I, p. 14.

(5) *Cas. I*, *Bulet.* 1880, p. 224 și din 24 Ianuarie 1900, in *Curierul Judiciar*, No. 15 din 1900. — *Degré* in *Dreptul*, No. 24 și 26 din 1896. V. *D. Alexandresco* in *Curierul Judiciar*, No. 2 din 1902, V. și *Curierul Judiciar*, N. 6 din 1902.

(6) *Ionescu-Dolj* in *Curierul Judiciar*, No. 49 din 1903.

(7) *Degré*, *Scrieri juridice*, I, gag. 1 sq.

(8) *Ibidem*, p. 9, 11.

(9) *D. Negulescu* in *Curierul Judiciar*, No. 49 din 903. In același sens, v. și *Degré* supra.

(10) *Planiol*, I, 1986, ed. II-a.

(11) *Gierke*, *Die Genossenschaftstheorie und die deutsche Rechtsprechung*, p. 724. Berlin, 1897. Citat din *Planiol*, I, 1965.

care delictul unei persoane juridice nu e de cât delictul persoanelor fizice. A lovi persoana morală, ar fi în realitate, să se lovească niște indivizi. Responsabilitatea penală a unei ființe abstracte e o ficțiune. Art. 123—126 C. p. frances (art. 106 urm. român) nu organizează o pedeapsă colectivă contra corpului constituit, ci lovește pe fie-care culpabil cu o pedeapsă individuală. În sistemul nostru represiv nu se poate aplica persoanelor juridice de cât pedepse pecuniare: confiscățiunea și amenda; dar va trebui să le pronunțăm individual în contra tuturor acelor cari au participat la infracțiune, nu colectiv contra corporațiunii.

Doctrina și jurisprudența franceză recunosc că persoanele morale nu sunt responsabile penalicește, ceea-ce rezultă din principiul personalității pedepselor⁽²⁰⁾.

După alți autori însă, grupările de persoane sunt inzestrate, prin simplul fapt al existenței lor, de o voință distinctă de aceea a membrilor lor, și în așa grad, că persoanele morale ar putea răspunde penalicește, întru cât au un suflet colectiv⁽²¹⁾.

Cetitorul acestor rânduri are, ast-fel, în față întreaga stare a doctrinei și a jurisprudenței asupra materiei, și pentru că mi adnotez propria-mi hotărâre, mă opresc de la orî-ce comentariu, rămâind ca acei cari vor găsi chestiunea interesantă să revie asupra ei.

Dorohoi, 14 August 1904

Ștefan Scriban

(20) *Garraud*, II, 221, t. și n., ed. II-a. Art. 44 din C. p. al Darmstadtului și 56 al Hanovei prevăd expres că dacă pluralitatea sa întruinirea unei corporațiunii concură la un delict, numai singurii membrii individuali culpabili trebuie pedepsiți. De aceeași părere cu *Garraud* e și *Ortolan*, *Elém. de Droit Pénal*, I, 493 urm. ed. III-a din 1864.

(21) *Gierke*, ibidem, *Achille Mestre*, *Les Personnes morales et le problème de leur responsabilité pénale*, teză, Paris, 1899. V. *Planol* I, 881.—Sufletul acestor persoane e o substanță distinctă sau e totalitatea fenomenelor psihice ce ne apar unitar la lumina conștiinței? V. *Rădulescu-Motru* în *Cultura Română și Politicianismul*, p. 39 urm. *Găvănescu*, *Psihologia*, passim.

BIBLIOGRAFIE

Colecțiuni de legi financiare adnotate

Acesta este titlul unei lucrări apărute de curând în Tipografia «Curierul Judiciar» și datorită d-lui G. St. Bădulescu, grefier la Inalta curte de casație, cunoscut deja prin meritoasele sale publicațiuni anterioare, cum sunt: *Legile usuale*, *Legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică și Legile electorale*, toate adnotate cu jurisprudența Curței de casație, lucrări ce au fost bine primite și apreciate de lumea juridică.

Noua lucrare a d-lui Bădulescu este o operă de săvârșită în cea-ce privește legile financiare. În

această colecțiune, toate legile financiare sunt adnotate cu jurisprudența Curții de casație, fiind resumate în note peste 1200 decisiuni ale acestei curți, și aceste note sunt ast-fel arangiate, sub fie-care articol, în cât ori-cine poate găsi cu inlesnire speța ce-l interesează.

Utilitatea practică a acestei lucrări este necontestabilă. Magistrați, avocați, autoritățile financiare, proprietari, patentari, etc., adică toți acei cari au a aplica aceste legi și aceia cărora li se aplică, pot găsi în această colecțiune toate legile financiare precum și intrepertarea lor și modul cum trebuie să fi aplicate.

Până acum nu aveam de cât Codul civil, Codul penal, Codurile de procedură civilă și penală, și câte-va legi speciale adnotate cu jurisprudența Curții de casație; prin aparițiunea acestei colecțiuni de legi financiare putem zice că s'a complectat adnotarea tuturilor legilor mai usitate arătându-se modul cum sunt intrepertate și aplicate de către instanțele noastre judecătorești.

Ceea-ce face mai interesantă această lucrare, este că autorul nu s'a mulțumit a cita, în adnotări, două sau trei decisi de ale Curții de casație, ci a expus sub fie-care articol întreaga jurisprudență, pro și contra, ast-fel cum s'a pronunțat Curtea de la punerea în aplicare a fie-cărei legi și până la finele anului 1904, și indicând a nume când o decisiune a fost dată după divergință, sau în secții-unile.

În această lucrare, adnotațiunile sunt puse în mod foarte sistematic. Așa, la articolele unde citările jurisprudenței sunt numeroase, se găsesc subdivisiuni numerotate, ceea-ce face că cei interesați pot găsi cu mare inlesnire soluțiunile de cari au nevoie. La unele legi, precum e legea patentelor, resumatele (spețele) decisiunilor sunt împărțite pe diferite categorii de comerțiuni și industrii în ordine alfabetică, o inovație introdusă de autor în asemenea Coduri adnotate.

Terminând nu putem de cât felicita pe d-l Bădulescu pentru această lucrare meritorie, și credem că aducem un adevărat serviciu d-lor magistrați și avocați, autorităților financiare, și în genere tuturilor aceloră cărora li se aplică legile financiare, recomandându-le o lucrare ce este un adevărat repertoriu de jurisprudență în materie financiară, și care zilnic le poate folosi.

S. D.

A apărut, în editura «Curierului Judiciar»: *Studiu de procedură civilă: Executarea silită asupra imobilelor*, format 8° având 684 pagine, de d-l

NICOLAE LUCA

Fost magistrat, avocat

CU O PREFAȚĂ

de

D. ALEXANDRESCO

De vânzare numai la Redacția «Curierul Judiciar» 5 Calea Rahovei 5, București. Prețul 7 lei broșai; 8,50 legat în pânză peste tot și 9,50 legat în piele la cotor, elegant pentru bibliotecă. Numele fie-cărui cumpărător se va imprima gratis, cu litere de aur, pe cotorul volumului ce va cumpăra.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în intirziere cu plata abonamentelor, să trimită samele datorate prin mandat postal, direct la administrația ziarului Curierul Judiciar, București, sau să plătească la prezentare numai în mina incasatorilor: I. Riveanu, pentru provincie, și I. St. Tudoroiu, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu mateă, prevăzută cu ștampila Curierului Judiciar.